

La bona educació

Sovint, les polítiques públiques que persegueixen reduir la pobresa i la desigualtat s'enfronten a un dilema entre equitat i eficiència. Una bona política educativa, però, té un ampli potencial per millorar la productivitat de la força laboral i, alhora, promoure la mobilitat social mitjançant la igualació de les oportunitats educatives en la infantesa. Això la converteix en una potent palanca de transformació social, si no la més important.

Per aprofitar tot aquest potencial, el sistema educatiu ha de ser de qualitat. En especial en un moment com l'actual, en què s'ha d'adaptar a una revolució digital que transforma el sistema productiu i, de retruc, les competències i les habilitats demandades al mercat laboral. És important què, com i quan s'ensenya.

El sistema educatiu del segle XXI no pot ensenyar el mateix que el del segle passat. Sobretot, ha d'ensenyar a aprendre. En aquest sentit, molts estudis han subratllat la importància no solament de les competències cognitives, com el llenguatge, la comunicació, el processament de la informació, les matemàtiques o la lògica, sinó també de les habilitats no cognitives (els anomenats *soft skills*), com la capacitat de concentració i de planificació, la perseverança, l'autocontrol o les relacions interpersonals. Cal transmetre coneixements, però també fórmules per treballar, per organitzar-se i per aprendre. I també valors.

Pel que fa a la millor manera d'ensenyar, el com, hi ha diversos mites. Per exemple, l'evidència disponible mostra que variables com el nombre d'alumnes per classe o la quantitat de recursos dedicats al sistema (en els dos casos, quan ja s'ha assolit un cert llindar) no tenen un impacte molt significatiu sobre la qualitat de l'educació. Amb diferència, el factor més important per a l'èxit d'un sistema educatiu és la qualitat dels professors. Els països amb els millors sistemes, com Singapur, Finlàndia o Corea, són capaços d'atreure i de retenir el millor talent oferint carreres professionals atractives, formació continuada i prestigi social a la professió docent. A més dels professors, també són importants els pares i, en especial, el temps que dediquen als seus fills en activitats com llegir o conversar. La conciliació entre treball i família és imprescindible per disposar d'aquest temps.

Finalment, pel que fa al quan, nombroses recerques destaquen la importància d'invertir en l'ensenyament entre els zero i els cinc anys per igualar les oportunitats. L'aprenentatge durant aquests anys influeix de manera molt significativa en el potencial que podran assolir els nens com estudiants i en la seva vida adulta. El premi Nobel d'economia James Heckman ha estimat que invertir en els segments més desfavorits de la població en aquestes edats ofereix una rendibilitat entre el 7% i el 10%. Poques inversions públiques ofereixen un retorn millor.

Aquestes són algunes de les coses que sabem, però la cerca de l'excel·lència en l'educació ha de ser un procés continu i s'ha de basar en recerques rigoroses. És necessari innovar i avaluar constantment. Els països amb més èxit utilitzen per a l'educació un enfocament semblant al de la medicina: es realitzen proves pilot per avaluar les innovacions (en el què, el com o el quan) i s'adopten els canvis que demostren la seva efectivitat. És la millor manera d'adaptar-se al canvi permanent. En l'àmbit educatiu, la resistència al canvi o el canvi sense rigor té un cost enorme, en termes d'equitat i d'eficiència, que no ens podem permetre.

Enric Fernández
Economista en cap
30 d'abril de 2017